

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Emila Bdžocha, JUDr. I. Burgera, JUDr. M. Lipovského a JUDr. P. Tomana na neverejnom zasadnutí 26. marca 2013 v Bratislave, v trestnej veci obvineného **R. Š. a spol.**, vedenej na bývalom Špeciálnom súde v Pezinku pod sp. zn. PK- 2 Tš 29/2006, prerokoval dovolanie, ktoré podal obvinený **J. K.**, zastúpený JUDr. J. K., advokátom v B. B., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2010, sp. zn. 3 Toš 6/2008, a takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. sa dovolanie obvineného **J. K.** **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) z 28. apríla 2008, sp. zn. PK- 2 Tš 29/2006, bol obvinený **J. K.** uznaný za vinného (spolu s ďalšími obvinenými) **v bode I.** z organizátorstva a pomoci k trestnému činu neodvedenia dane a poistného podľa § 10 ods. 1 písm. a), c), § 148a ods. 1 alinea 2, ods. 4 Tr. zák. účinného do 30. júna 2002 (ďalej len „Tr. zák.“) formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Tr. zák. a z trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a Tr. zák., na tom skutkovom základe, že

v bode I

obvinení **R. Š., J. K., D. P., J. B., I. V., J. N., P. K., I. D., P. S., J. B. a V. Š.**, ako členovia zločineckej skupiny, ktorú začiatkom roku 2000 zosnoval **F. M.**, nar. **X.**, posledne bytom **B., B. X.** a založil spolu s **J. K.** a **R. Š.** za účelom páchania trestnej činnosti s cieľom dosiahnuť zisk, ktorá pôsobila na území celej Slovenskej republiky, hlavne v

regiónoch miest B. a Ž., spoločne s ďalšími nezistenými osobami a sčasti spoločne s obvinenými uvedenými pod bodom 2 tohto rozsudku v období od februára 2000 do 7. februára 2002 za účelom obchodovania s tovarom fiktívnej hodnoty a následného neoprávneného uplatňovania si odpočtu dane z pridanej hodnoty a nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty umelo vytvorili obchodnú sieť nižšie uvedených firiem ako podnikateľských subjektov a v rámci nej organizovali chod a spracovávanie účtovníctiev firiem C., a.s., IČO X., B., A., s.r.o., IČO X., B., V. P. - B., IČO X., B., ul. B. č. X., D. S., s.r.o., IČO X., B., M. B. - J. S., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., V., J., s.r.o., IČO X., B., K., s.r.o., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., M., s.r.o., IČO X., P. B., T. -T., s.r.o., IČO X., P. B., D., s.r.o., IČO X., Ž., R.A.C., spol. s r.o., IČO X., Ž., S., s.r.o., IČO X., Ž., S. -X, s.r.o., IČO X., S., E., s.r.o., IČO X., P. B., S., s.r.o., IČO X., N., I. T., s.r.o., IČO X., P. B., M., N.-M., IČO X., P. B., G., s.r.o., IČO X., T., M. T., s.r.o., IČO X., G., J. spol., s r.o., IČO X., Ž., S. -S, s.r.o., IČO X., M., M. S., IČO X., M., S. s.r.o., IČO X., M., E., s.r.o., IČO X., G. tak, aby konatelia týchto firiem a iné osoby zapojené do činnosti týchto subjektov vystavovali účtovné doklady (faktúry, výdavkové, príjmové pokladničné doklady a iné doklady o nákupe, predaji a vývoji tovaru) na produkty bez trhovej hodnoty, ktoré boli vydávané za softvér (ďalej aj „produkty s fiktívnou hodnotou“), pričom tieto doklady boli daňovými subjektmi - vývozcami zo Slovenskej republiky, a to D., s.r.o., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., B., S., s.r.o., IČO X., B., M.-C., s.r.o., IČO X., B., C., s.r.o., IČO X., B., C., s.r.o., IČO X., B., B., s.r.o., IČO X., B., O., s.r.o. IČO X., B., C. C., s.r.o., IČO X., B., Z. C. - A., IČO X., H., I.-P., s.r.o., IČO X., H., L., a.s., IČO X., Hnojné po deklarovanom vývoze produktu s fiktívnou hodnotou predkladané ako daňové doklady pri neoprávnenom uplatňovaní nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty (ďalej aj „DPH“), zároveň koordinovali bezhotovostné prevody financií a ich následné hotovostné výbery, ktoré vykonávali medzi jednotlivými členmi skupiny a jednotlivými firmami v takto vytvorenej sieti daňových subjektov obchodujúcich s produktmi s fiktívnou hodnotou, čím súhrnne dokumentovali fyzický i účtovný pohyb produktov s fiktívnou hodnotou a získali a vyrobili doklady potrebné pre uvedenie správca dane do omylu a takto si neoprávnene daňové subjekty uvedené ako vývozcovia zo Slovenskej republiky uplatnili nárok na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty najmenej vo výške 178.957.412,- Sk, pričom správca dane uvedený do omylu nadmerný odpočet vo výške najmenej 121.792.591,- Sk uznal a vyplatil, ku škode štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v zastúpení jednotlivými správcami dane.

V rámci tejto činnosti obvinení, uvedení pod bodom I., za týmto účelom vyhľadávali osoby na páchanie trestnej činnosti, zabezpečili medzi nimi vzájomný styk a prepojenie, rozdelili si úlohy, a to tak, že F. M. spoločne s J. K. a R. Š. do konca januára 2001 a R. Š. spoločne s J. K. od 1. februára 2001 priamo alebo prostredníctvom v tomto bode uvedených osôb usmerňovali, koordinovali všetky osoby podieľajúce sa na trestnej činnosti, zabezpečovali vydávanie konkrétnych pokynov na spracovávanie účtovníctiev jednotlivých firiem, na vystavovanie faktúr na produkty s fiktívnou hodnotou, výdavkových a príjmových pokladničných dokladov o nákupe, predaji a vývoji produktov s fiktívnou hodnotou a pokynov na predkladanie týchto dokladov daňovými subjektmi, vývozcami zo Slovenskej republiky na neoprávnené uplatňovanie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a organizovali bezhotovostné prevody finančných prostriedkov a ich následné hotovostné výbery.

V rámci koordinácie tejto skupiny ďalej,

obvinený D. P., zabezpečoval v oblasti regiónu mesta Ž. hotovostný výber finančných prostriedkov z účtov založených v bankových inštitúciách na do siete zapojené firmy so sídlom v ž. regióne a v tomto smere riadil konateľa firmy S., s.r.o., v súčasnej dobe nezvestného L. F., ako i ďalších konateľov firiem so sídlom v ž. regióne, od ktorých preberal peniaze, ktoré slúžili k predstieraniu platieb za produkty s fiktívnou hodnotou a tieto peniaze ďalej odovzdával väčšinou M. S. k preprave do B. a vykonával rôzne ďalšie úkony smerujúce k operatívnej spolupráci do siete zapojených firiem najmä v regióne mesta Ž.,

obvinený J. B. riadil obvineného V. Š. a cez neho spracovávanie účtovníctiev na produkty s fiktívnou hodnotou, vystavovanie faktúr na produkty s fiktívnou hodnotou, výdavkových a príjmových pokladničných dokladov o nákupe a predaji produktu s fiktívnou hodnotou v okolí P.B., konkrétne u firiem M. I., s.r.o., T.T., s.r.o., D., s.r.o. a obvineného J. B. cez ktorého riadil spracovávanie účtovníctiev a faktúr na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou, výdavkových a príjmových pokladničných dokladov o nákupe a vývoji produktu s fiktívnou trhovou hodnotou vo firme E., s.r.o., vykonával tiež rôzne ďalšie úkony smerujúce k operatívnej spolupráci do siete zapojených firiem najmä v regióne mesta Ž.,

obvinená I. V. spracovávala alebo operatívne pomáhala spracovávať faktúry na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou pre firmy napojené do siete v regióne mesta Ž.,

výdavkové a príjmové pokladničné doklady o nákupe a predaji a vývoji produktu s fiktívnou trhovou hodnotou, túto činnosť vykonávala aj ako konateľka firmy K.C. s.r.o., rovnakú činnosť vykonávala pre firmy J.R.J., s.r.o., S., s.r.o., M. I., s.r.o., pričom tieto doklady sama alebo spoločne s konateľmi firmami J.R.J., s.r.o. a S., s.r.o. M. H. a Ing. I. H. zahrnuli do daňového priznania na uplatnenie neoprávneného odpočtu DPH a predložili správcovi dane, a zároveň rôznymi operatívnymi úkonmi sa podieľala na riadení do štruktúry zapojených firiem so sídlom v regióne mesta Ž.,

obvinený J. N. riadil činnosť obvineného J. M., Z. C. z firmy Z. C.-A., L., a.s., J. E. z firmy C., a.s., ktorí spracovávali alebo riadili spracovávanie účtovníctva na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou, v rámci ktorej činnosti vystavovali faktúry, výdavkové a príjmové pokladničné doklady o nákupe a predaji a vývoji softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou a činnosť J. M. pri uplatnení neoprávneného nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty firmy D., s.r.o. a zároveň ako konateľ vo firme C., s.r.o., IČO X., Z. č., B., si na základe dokladov o nadobudnutí softvéru a vývoja softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou od viacerých firiem -D., s.r.o., D., s.r.o. a D., s.r.o. v období od mája 2000 do júna 2001 neoprávnene uplatnil v mene firmy C., s.r.o. v konaní pred správcovi dane nárok na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty najmenej vo výške 21.468.066,- Sk z nákupu softvéru a vývoja softvéru, ktorý nebol predaný v tuzemsku, z čoho správca dane odpočet najmenej vo výške 15.484.754,- Sk uznal a vyplatil zodpovedajúci nadmerný odpočet dane z pridanej hodnoty,

obvinený P. K. zabezpečil časť zahraničných odberateľov softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou v Českej republike, a to Z. F., IČO X. D.; M. J., P.; P. B., IČO X., D.; M. P. T., IČO X., H.; ktorí spracovávali faktúry na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou, výdavkové a príjmové pokladničné doklady o nákupe, predaji softvéru a vývoja softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou, ktoré slúžili ako podklad pre vývozné firmy zo SR, a to D., s.r.o., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., B., D., s.r.o., IČO X., B., S., s.r.o., IČO X., B., M.-C., s.r.o., IČO X., B., C., s.r.o., IČO X., B., C., s.r.o., IČO X., B., B., s.r.o., IČO X., B., O., s.r.o., IČO X., B., C. C., s.r.o., IČO X., B., Z. C.-A., IČO X., H., I. P., s.r.o., IČO X., H., na uplatnenie neoprávneného nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a odber produktu s fiktívnou trhovou hodnotou v mene zahraničnej firmy vykonával aj sám ako konateľ firmy D. D., D. L., IČO X.,

obvinená I. D. spracovávala alebo operatívne pomáhala spracovávať faktúry na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou, výdavkové a príjmové pokladničné doklady o nákupe a predaji softvéru a vývoja softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou firiem D., D., D., B. a S., s.r.o., ktoré doklady konatelia týchto firiem, P. Š., M. W., K. S., P. T., J. M. zahrnuli do daňového priznania na uplatnenie neoprávneného nároku na vrátenie nadmerného odpočtu dane z pridanej hodnoty a predložili správcom dane, usmerňovala účtovníčky zapojených firiem pri spracovávaní účtovných dokladov na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou a rôznymi operatívnymi úkonmi sa podieľala na riadení do siete zapojených firiem so sídlom v regióne mesta B.,

obvinený P. S., v dobe od októbra 2000 do decembra 2000 riadil M. N., v ktorého mene spracovával faktúry na produkty s fiktívnou trhovou hodnotou, výdavkové a príjmové pokladničné doklady o nákupe a predaji a vývoji softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou vo firme M. N. - M., IČO X.,

obvinený V. Š., v dobe od novembra 2000 do januára 2001 zabezpečoval vystavovanie účtovných dokladov na softvér ako produkt s fiktívnou trhovou hodnotou, v mene firmy M. I., s.r.o., IČO X. konateľ a P. M., T.T., s.r.o., IČO X. konateľ a M. K., D., s.r.o., IČO X. konateľ a J. H., ktorých riadil a tiež v rámci činnosti skupiny vykonával pokyny J. B. smerujúce ku koordinácii ďalších osôb konajúcich pre do siete zapojené firmy,

obvinený J. B. od začiatku marca 2001 do konca apríla 2001 zabezpečoval vystavovanie účtovných dokladov na produkty s fiktívnou hodnotou, a to faktúr a pokladničných dokladov na odpredaj softvéru ako produktu s fiktívnou hodnotou v mene firmy E., s.r.o., IČO X., G., kde na túto činnosť zabezpečil P. B., nar. X., bytom G., S. č. X., v ktorého mene vystavoval tieto doklady na firmu E., s.r.o., IČO X., zároveň J. B. ako spoločník a konateľ tejto firmy v jej mene vyhotovil účtovné doklady o predaji softvéru ako produktu s fiktívnou trhovou hodnotou firmám J.R.J., s.r.o. a K. C. s.r.o. v celkovej výške najmenej 92.014.135,- Sk, z toho daň z pridanej hodnoty 17.205.895,- Sk, čím umožnil ďalšie zaúčtovanie týchto dokladov a následne neoprávnené uplatnenie odpočtu dane z pridanej hodnoty vo výške najmenej 17.205.895,- Sk.

Špeciálny súd na podklade ustanovenia § 227 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 trest neuložil. Zároveň poškodenú stranu Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky, L. ul. č.

X, B. B. podľa § 229 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 odkázal na konanie vo veciach občianskoprávných.

Rozsudok špeciálneho súdu nadobudol právoplatnosť 30. marca 2010, kedy odvolací súd, rozsudkom vo vzťahu k obvinenému J. K. vo výroku II. podľa § 256 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 jeho odvolanie (ako aj iných obvinených a poškodenej strany Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky) zamietol.

Odpis rozsudku odvolacieho súdu bol obvinenému a obhajcovi doručený 23. resp. 26. apríla 2010.

Špecializovaný trestný súd predložil 23. novembra 2012 dovolaciemu súdu dovolanie, ktoré podal obvinený J. K. 12. septembra 2012 prostredníctvom obhajcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. marca 2010, sp. zn. 3 Toš 6/2008. Domáhal sa ním, aby súd dovolací vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), g), i) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011.

Obvinený v dovolaní poukazuje na to, že napadnutým rozsudkom bol v jeho neprospech porušený zákon v ustanoveniach § 254 ods. 1, § 256, § 258 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. účinného do 1. januára 2006 a v konaní, ktoré mu predchádzalo v § 2 ods. 4, 5, 6, § 13, § 33 ods. 1, 2, 3, 226 písm. c) Tr. por. účinného do 1. januára 2006 a ďalej čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavy“). Namíeta, že odvolací súd sa dostatočným spôsobom nezaoberal rozsiahlou argumentáciou v odvolaní, poukazujúcou na chyby konania a na pochybnosti o správnosti skutkových zistení. Odvolací súd nezaujal stanovisko k rozdeleniu obžaloby, rozdeleniu a premiestneniu dôkazov, k nezákonne zriadenému špeciálnemu súdu, ktorého vznik a existencia bola v rozpore s Ústavou, nevykonaniu navrhnutých dôkazov (výsluch svedkov S., U., V. a i.), hodnovernosti niektorých výpovedí (M. S., P. L. a i.) a k ďalším námietkam a tvrdeniam (str. 5 dovolania). V dôsledku čoho je rozsudok nepreskúmateľný.

Ďalej obvinený namíeta nevykonanie výsluchu svedkov J. C. a J. M. na hlavnom pojednávaní navrhovaných obžalobou. Títo svedkovia mali vypovedať k spôsobu založenia, existencii a činnosti firmy J.R.J. so sídlom v Ž., neskôr v B. Táto časť dokazovania sa mala dotýkať obvineného J. K., keďže ho prvostupňový súd spájal s touto firmou pretože

pri prehliadke jeho osobného motorového vozidla bola nájdená pečiatka tejto firmy. Na hlavnom pojednávaní títo svedkovia vypočutí neboli. Súd najprv odkladal vykonanie týchto výsluchov ako nepodstatných a neskôr skonštatoval, že nemôžu byť vypočutí, lebo zomreli. Po právoplatnosti rozsudku sa obvinený J. K. dozvedel, že svedok J. C. žije. Vyplýva to z výsluchu tohto svedka na Krajskom riaditeľstve PZ Žilina 28. júla 2009 v konaní ČVS: KRP-4/OVK-ZA-2008. Výsluch sa konal o 15 mesiacov neskôr ako bol vynesенý rozsudok Špeciálneho súdu.

Obvinený poukázal i na porušenie práva na obhajobu v tom smere, že od začiatku ho obhajoval JUDr. J. S., ktorého si sám zvolil, avšak v decembri 2002 mu tento obhajca plnú moc vypovedal z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na úhradu trov obhajoby. JUDr. J. S. to oznámil Okresnému súdu v Banskej Bystrici 12. decembra 2002, sp. zn. AK 11/2002 – Sm k číslu Tp 9/02. Vypovedanie plnej moci bolo doručené do podateľne Okresného súdu Banská Bystrica 13. decembra 2002. Nového obhajcu, JUDr. J. K. mu Okresný súd v Banskej Bystrici ustanovil opatrením z 22. septembra 2004, sp. zn. Tp 9/02. Od vypovedania plnej moci zo strany zvoleného obhajcu do začiatku obhajovania mu ustanoveným obhajcom uplynula doba viac ako 21 mesiacov. V tomto období u obvineného J. K. boli dané dôvody nutnej obhajoby. Od 7. februára 2002 bol vo väzbe, dokonca za trestný čin s hornou hranicou trestnej sadzby odňatia slobody dvanásť rokov. V tom čase orgány činné v trestnom konaní vykonávali procesné úkony k vydaniu meritórneho rozhodnutia, ktoré je napadnuté dovolaním. Prípravné konanie pokračovalo až do apríla 2004. Preštudovanie spisu (od 19-23. apríla 2004) bolo vykonané bez jeho obhajcu. Obhajoba nebola dostatočná. Obvinený bez svojho obhajcu nevedel podať kvalifikované návrhy na doplnenie vyšetrovania pri preštudovaní spisu. Advokát JUDr. J. S. v tejto trestnej veci obhajoval aj obvinených R. Š. a D. P. až do skončenia hlavného pojednávania v prvej časti. Ak bol prítomný pri vyšetrovacích úkonoch, tak len preto, že obhajoval týchto obvinených.

Obvinený navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom, že napadnutým rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bol v jeho neprospech porušený zákon v ustanoveniach § 254 ods. 1, § 256, § 258 ods. 1 písm. a), b), c) Tr. por. účinného do 1. januára 2006 a v konaní, ktoré mu predchádzalo v § 2 ods. 4, 5, 6, § 13, § 33 ods. 1, 2, 3, § 226 písm. c) Tr. por. účinného do 1. januára 2006 a v čl. 50 ods. 3 Ústavy, aby podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

z 30. marca 2010, sp. zn. 3 Toš 6/2008, v spojení s rozsudkom Špeciálneho súdu v Pezinku z 28. apríla 2008, sp. zn. PK-2 Tš 29/2006, vo všetkých výrokoch týkajúcich sa jeho osoby.

V zmysle § 376 Tr. por. s obsahom dovolania vyjadrili súhlas obvinení J. B. a P. K.

So zreteľom na novelu č. 226/2011 Z. z. a prechodné ustanovenie § 567j ods. 2 Tr. por., sa použil na rozhodovanie o dovolaní Trestný poriadok účinný od 1. septembra 2011. Podľa prechodného ustanovenia § 567j ods. 6 a 7, ustanovení § 370 a 371 Tr. por. sa aplikoval v znení účinnom do 31. augusta 2011.

Dovolací súd (§ 377 Tr. por.) zistil, že mimoriadny opravný prostriedok je prípustný (§ 368 ods. 1, 2 písm. h) Tr. por.), bol podaný oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), v zákonnej lehote a na mieste, kde ho možno podať (§ 370 ods. 1, 2 Tr. por. účinného do 31. augusta 2011), ale po preskúmaní veci tiež zistil, že sa musí odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zřejmé, že nie sú splnené dôvody podľa § 371 Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 (§ 382 písm. c) Tr. por.).

V prvom rade treba uviesť, že obsah námietok, tvrdení a právnych názorov o ktoré sa v dovolaní opiera existencia dovolacieho dôvodu, musí vecne v zmysle § 371 Tr. por. zodpovedať zákonnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu. Pokiaľ tomu tak nie je a dovolanie len formálne odkazuje na príslušné zákonné ustanovenie, ale v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu, ide o dovolanie, ktoré sa musí odmietnuť podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Dovolanie je iba výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, preto musia byť nutne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. **Dôvody dovolania sú**, v porovnaní s dôvodmi pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní, **podstatne užšie**.

V danej veci obvinený ako prvý uplatnil dôvod dovolania uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., podľa ktorého dovolanie možno podať, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu garantované čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy nachádza svoj odraz v celom rade ustanovení Trestného poriadku upravujúcich jednotlivé čiastkové obhajovacie práva obvineného v rôznych štádiách trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, **pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní**, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Pri posudzovaní, či v tom-ktorom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne podmienky prípadu, ktoré treba vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach. Podstatou práva na obhajobu je zabezpečiť obhajovanie práv obvineného tak, aby v konaní boli objasnené aj všetky skutočnosti svedčiace v jeho prospech a aby sa na ne v konaní a pri rozhodovaní prihliadalo. Toto právo zahŕňa preto viacero komponentov a dovolací dôvod v tomto smere bude spravidla naplnený pri nerešpektovaní ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, pri vykonávaní procesných úkonov smerujúcich k rozhodnutiu vo veci bez prítomnosti obhajcu a pod.

Obvinený J. K. tvrdí, že od 13. decembra 2002, kedy mu plnú moc vypovedal jeho zvolený obhajca, do ustanovenia nového opatrením okresného súdu, nemal obhajcu, napriek tomu, že v tejto dobe ho mať musel (povinná obhajoba), čím bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011. Poukazuje na obdobie od 19. do 27. apríla 2004, kedy v dôsledku absencie obhajcu nebola jeho obhajoba dostatočná. Nevedel podať kvalifikované návrhy na doplnenie vyšetrovania. Ak bol obhajca JUDr. S. prítomný na niektorých vyšetrovacích úkonoch v tejto trestnej veci tak len z dôvodu, že obhajoval aj iných obvinených (R. Š. a D. P.).

Po preskúmaní spisu dovolací súd zistil, že jeho tvrdenia nie sú pravdivé. Obvinený od začiatku konania aktívne využíval možnosti osobnej i obhajoby prostredníctvom obhajcu. Z obsahu spisu je nesporné, že aj v čase od 13. decembra 2002 do 22. septembra 2004 mal priestor ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kládli za vinu sa vyjadriť, k dôkazom o nich, robiť návrhy, podávať žiadosti a opravné prostriedky, byť na procesných úkonoch osobne i prostredníctvom obhajcu, vypočúvať svedkov, ktorých navrhol sám alebo jeho obhajca a klásť im otázky.

V tomto smere treba poukázať na zápisnice o výpovedi obvineného J. K. (zo 6. marca, 24. apríla, 5. júna, 21. októbra 2003 a 3. februára 2004), na ktorých sa zúčastňoval JUDr. J. S. ako jeho obhajca, resp. splnomocnená koncipientka JUDr. S. Skutočnosť, že išlo o obhajcov, ktorí mu poskytovali právnu pomoc, potvrdzuje zápisnica o výpovedi obvineného J. K. z 21. októbra 2010 (č.l. 105-109, zv. 20), kde je uvedené, že JUDr. S. požiadala vyšetrovateľa o rozhovor so svojím klientom, obvineným K., bez prítomnosti tretej osoby, ako aj zápisnica z konfrontácie medzi obvinenými K. a L. zo 6. novembra 2003 (č.l. 239-245, zv. 22), ktorej obsahom je aj prehlásenie obvineného K. o tom, že trvá na prítomnosti svojho obhajcu, JUDr. J. S. Výsluch bol preto prerušený do 8.40 hod., kedy sa dostavil obhajca a požiadal o rozhovor s klientom K. (trval 10 minút). JUDr. S., resp. jeho koncipientka, sa aktívne zúčastňovali aj na ďalších vyšetrovacích úkonoch, výsluchov a konfrontácii iných obvinených a svedkov (svedkov M. S. z 15. januára 2003, K. Ž. z 23. októbra 2010, konfrontácia K. so Ž. a T. z 5. júna 2003 atď.).

To, že išlo o obhajcu tohto obvineného potvrdzuje aj úradný záznam o preštudovaní vyšetrovacieho spisu v I. z 28. júna 2004, z ktorého vyplýva, že JUDr. J. S. sa síce dostavil až na záver úkonu, uviedol však, že spis si preštuduje pri obvinenom R. Š. (tiež ho zastupoval) a záznam podpísal ako obhajca obvineného K. (č.l. 251, zv. 47). Nepravdou je i to, že obvinený nevedel podať kvalifikované návrhy sám, lebo z obsahu spisu je zrejmé (č.l. 287, zv. 47), že návrhy na doplnenie dokazovania (okrem obvineného K.) podal aj obhajca JUDr. J. S., avšak tieto boli zamietnuté.

Podľa čl. 6 Dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo pomocou obhajcu podľa vlastného výberu. Obhajoba obvineného musí byť predovšetkým skutočná a účinná (rozsudok ESĽP - Pavlenko proti Grécku z 6. septembra 2007, sťažnosť č. 22021/05, Prehn proti Nemecku z 24. augusta 2010, sťažnosť č. 40451/06,

oddiel A, Mayzit proti Rusku z 20. januára 2005, sťažnosť č. 63378/00, § 65). Predmetom úpravy čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru vo vzťahu k právu na obhajobu je efektívna právna pomoc obhajcu, nie jeho samotné ustanovenie. Ustanovenie obhajcu samo o sebe nezaist'uje účinnosť jeho pomoci. Ako vyplýva zo spisu, efektívna právna pomoc bola dovolateľovi poskytnutá počas celého trestného konania, vrátane konania prípravného, teda i v čase, kedy tvrdil, že kvalifikovanú právnu pomoc nemal.

Podľa § 371 ods. 3 Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom. Obvinený K. argumentáciu o neposkytnutí právnej pomoci použil až v dovolaní. Vzhľadom na charakter a závažnosť tejto námietky, dovolací súd bližšie rozviedol okolnosti, pre ktoré by dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 naplnený nebol.

Námietka obvineného spočívajúca v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nielenže obsahovo nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., lebo pod tento primárne spadá porušenie ustanovení Trestného poriadku o povinnej obhajobe, ale navyše táto námietka nebola v danom prípade uplatnená dôvodne. Dovolací súd konštatuje, že súčasťou práva na spravodlivý proces je skutočne i právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Na druhej strane nie je možné toto právo vykladať tak, že zaručuje právo obvineného na rozhodnutie súdu, ktoré zodpovedá jeho predstavám. Ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach uvádza, že toto právo nespočíva v tom, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Odpoveď treba dať iba na argumenty, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie, ktoré zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. O porušenie tohto práva nejde ani v prípade, ak odvolací súd v rámci odôvodnenia rozhodnutia poukáže na dôvody uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa. Rovnako aj z čl. 6 Dohovoru rezultuje, že právo na odôvodnenie rozhodnutia súdu nie je absolútne. I keď zaväzuje súdy odôvodniť rozhodnutia, nie je možné ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument strany bola daná podrobná odpoveď (rozsudok ESĽP - Van de Hurk proti Holandsku z 19. apríla 1994, sťažnosť č. 16034/90, ods. 61). Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nevedie k záveru o jeho zjavnej neodôvodnenosti.

Neprípustným v dovolacom konaní je aj namietanie nevykonania navrhnutých dôkazov (výsluch svedkov C. a M.), pretože ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu síce povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 166 ods. 1, § 216 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006). Nemožno preto úspešne podať dovolanie z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 iba na podklade toho, že sa návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovelo.

Najvyšší súd i v tejto súvislosti preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že námietku obvineného o porušení jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom, nie je možné akceptovať.

Obvinený poukázal na naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a i) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011 tým, že rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia (správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť), avšak tieto žiadnou argumentáciou neodôvodnil. Najvyšší súd preto a vzhľadom na obmedzený revízny princíp, ktorý platí v dovolacom konaní, uplatnené dovolacie dôvody ďalej nepreskúmal.

So zreteľom na to, že v danej veci neboli splnené podmienky dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i) Tr. por. účinného do 31. augusta 2011, dovolací súd dovolanie obvineného J. K. podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 26. marca 2013

JUDr. Štefan H a r a b i n , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Kristína Cíchová